

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/823
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.11.2023/34
Karar Numarası : 2023/940
Başvuran : F.Ö.A.
Başvuran Vekili : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : Yüreklı Mahallesi 5595 Sokak No: 20 Sarıçam/ ADANA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kapüşonlu hırkasına Kurum İdaresi tarafından el konulduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 5 yıldan uzun süredir Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulduğunu,

b. Migren ve sinüsünde kist gibi çeşitli rahatsızlıklarının bulunduğunu içeren sağlık raporu olduğunu ve başını sıcak tutması gerektiğini,

c. Kuruma giriş yaptığı tarihten itibaren kapüşonlu hırkası olduğunu ve herhangi bir sorun olmadan kullandığını,

ç. 1/3/2023 tarihinde Emanet Eşya Biriminde görevli infaz ve koruma memurlarının eşya sayımı için odaya geldiklerini ve daha önce üstünde gördükleri kapüşonlu hırkaya yasak diyerek el koyduklarını ve başka hırkası olmadığını,

d. Aynı ceza infaz kurumunda benzer olay için başka bir mahpusun başvurusu üzerine Adana 2. İnfaz Hâkimliği tarafından "kapüşonlu hırkanın hükümlüye verilmesi" yönünde karar verildiğini iddia etmekte ve gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Giyim eşyaları" başlıklı 7'nci maddesinde sayılan eşyalara izin verildiğini,

b. Kısmi aramada tespit edilen bir adet kapüşonlu hırkanın başvurana ait olduğunun anlaşıldığını, bu giyim eşyasının giyilerek havalandırma bahçesinde eylem yapılması halinde kendisini gizlemek amacıyla başının tamamını kapatabileceğini, bu sebeple eylemi gerçekleştiren kişinin tespitinin yapılamayacağını ve asayiş sorunu yaratabileceğinden emanet eşya bölümünde muhafaza altına alındığını,

c. Başvurana 3/3/2023 tarihinde duruma ilişkin tebliğ ile bilgi verildiğini, 13/3/2023 tarihinde başvuranın infaz hakimliğine şikayette bulunduğunu, şikayete ilişkin Adana 4. İnfaz Hakimliğinin 21/3/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile başvuranın itirazının Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesine göre kurum güvenliği açısından sakıncalı olan eşyalara izin verilmeyeceği düzenlemesinin sınırlama nedenlerinden biri olduğunu ve yapılan işlemin mevzuata uygun olduğu gerekçesiyle reddedildiğini, başvuran tarafından karara karşı 3/4/2023 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunulduğunu ve itirazın değerlendirme aşamasında olduğunu belirtmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik kapsamında serbest olan bere, şapka gibi giysilerle de yüzün kapatılabileceğini ve bu sebeple güvenlik gerekçesiyle kapüşonlu hırkasının alınmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu ileri sürmekte ve başvuru dilekçesindeki iddialarını yinelemektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) 2.Genel Rapor, Hapsedilme, para. 44.).

10. Türkiye Cumhuriyet Anayasası'nın 17'inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; "*Kimseye işkence ve*

eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.” Anayasa Mahkemesine (AYM) göre; ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi ceza infaz kurumunda güvenliğin sağlanmasına yönelik olarak kabul edilebilir, makul gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip olduğu haklar sınırlandırılabilir (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 35.).

11. Somut olay kapsamında başvuran kapüşonlu hırkasının Kurum İdaresi tarafından alındığını ve geri verilmesini talep etmektedir. Muhatap Kurum ise güvenliği sağlamak amaçlı kapüşonlu hırkanın alındığını ve emanet eşya bölümünde muhafaza edildiğini, başvuranın ilgili işleme karşı itirazının Adana 4. İnfaz Hakimliğinin 21/3/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile reddedildiğini ve başvuran tarafından karara karşı Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunulduğunu ve itirazın değerlendirme aşamasında olduğunu belirtmiştir.

12. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’in “*Giyim eşyaları*” başlıklı 7’nci maddesine göre “*Hükümlülerin koğuş, oda ve eklentilerinde üç çift ayakkabı, bir çift terlik, bir adet kemer ve gerektiği kadar iç çamaşırı ve çorap ile aynı tür eşyadan 6 adedi geçmeyecek ve toplamda 30 parçayı aşmayacak şekilde; başörtüsü, fular, içlik, havlu, bornoz, palto, manto, mont, ceket, hırka, pantolon, etek, elbise, eşofman, gömlek, kazak, pijama, tişört, kravat, kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir. Hükümlüler; ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini, yenileriyle değiştirebilir. Terör propagandası içeren veya kurum güvenliği açısından sakıncalı olan, suçu veya suçluyu övücü, suça teşvik, kamuoyunu rencide veya tahrik edici ya da müstehcen içerikli sembol, yazı ve benzeri işaretleri taşıyan giysiler kuruma kabul edilmez.*” İlgili düzenleme kapsamında kurum oda ve eklentilerinde bulundurulabilecek eşyaların açıkça düzenleme altına alındığı, kurum güvenliği açısından sakıncalı olduğu görülen eşyaların Kuruma kabul edilmeyeceği anlaşılmaktadır.

13. Mahpuslar temel hak ve hürriyetlere sahip olmakla birlikte ceza infaz kurumları bu hakların kullanılması sırasında güvenlik ve asayişin sağlanması amacıyla belli bir dengeyi gözetmek, gerekiyorsa sınırlamalar getirmek durumundadır. İdarenin güvenlik önlemleri koyması mahpusların haklarını kullanmalarını tamamen engellememekte, meşru amaç olan düzeni ve güvenliği sağlamak, devlete ve topluma olan yükümlülüklerini yerine getirmek için mahpusların haklarına sınırlamalar getirmektedir (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2022/1017, K. No: 2023/164, 15/2/2023, para. 18.). Kurum güvenliğinin sağlanması amacıyla Kurum İdaresi tarafından kapüşonlu hırkaya izin verilmemesinin meşru bir gerekçeye dayandığı, söz konusu uygulamanın işkence ve kötü muamelede aranan asgari eşiği aşmadığı değerlendirilmektedir.

14. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye